

АВТЕНТИЧНО ПРИСЪСТВИЕ НА ПСИХОЛОГА ПО ВРЕМЕ НА КРИЗИ

Надя Матеева¹

Настоящата статия представя идеите за значимостта на автентичното присъствие на психолозите по време на кризи от различен тип, в процеса на работа с техните клиенти, основаващи се на вторичен анализ на качествените изследвания на Geller (2001). В тях, чрез използване на качествени анализи, е разработен нов работен модел, представящ автентичното присъствие на психолозите, по време на техните срещи с клиенти в процес на криза.

Този модел включва три основни момента. Първият, установява подготовката на средата за автентично присъствие, който се отнася до предварителните сесии, както и цялостната житейска подготовка за автентично професионално присъствие. Вторият момент от представения модел, описва самия процес на автентично присъствие, както и процесите и дейностите, в които психологът е ангажиран по време на автентичното си присъствие. Третият момент, отразява действителните преживявания по време на консултативна сесия.

От гледна точка на този модел, автентичното присъствие на психолозите се приема като основа на ключовите елементи в консултативния процес като емпатия, съгласуваност и безусловно внимание, а заедно с това и като най-важно условие, което им позволява да бъдат изразявани. Анализът на този модел позволява на настоящата работа да си постави за цел представянето на ключов аспект от работата по време на кризи и обособяването му като основен елемент в консултативните процеси.

Ключови думи: автентичност, консултативно присъствие, терапевтичен процес

¹ Гл. ас. д-р Надя Матеева – Институт за изследване на населението и човека – БАН
Адрес за контакти: n.mateeva@iphs.eu

Въведение

Автентичното присъствие се представя като едно от най-важните професионални умения на психолозите (в това число психотерапевти, консултативни и клинични психолози), което могат да предоставят на своите клиенти. Пълноценното, автентично и напълно човешко присъствие в ситуацията на другия по време на криза, се разглежда като лечебно и помагачо, само по себе си (Shepherd, Brown and Greaves, 1972). В професионалната литература на психотерапевти, консултанти и практикуващи психолози съществуват множество изследователски определения, обясняващи фразата „автентично присъствие“. Понятието „автентично присъствие“ на практика, се свързва със същността на добрата психотерапия, групова работа и всъщност се оказва ключов момент към това да си ефективен психолог и психотерапевт (Bugental, 1987, Hycner, 1993; Hycner and Jacobs, 1985; May, 1958; Schneider and May, 1995; Shepherd et al., 1972; Webster, 1998). В същото време обаче, определенията и обясненията в професионалната литература са само с обобщен, теоретичен характер на това какво включва съдържанието на практика в работата на психолозите с техните клиенти.

Бъгнтал (Bugental, 1978, 1983, 1987, 1989) например, определя автентичното присъствие, подчертавайки три основни компонента – заедно с достъпност и отвореност, отнасящи се до всички аспекти на преживяванията на клиента, обяснявайки отвореността към преживяванията на другите в присъствието в пространството на клиента и способността за автентични отговори към клиента от личния опит на терапевта. Хайнър (Hycner, 1993) пък смята, че достъпността и цялостността на Аз-а на психолога са ключови за процесите на консултиране, подкрепа и терапия, много повече, отколкото неговите теоретични познания.

Автентичното присъствие също на много места се описва като пълно освобождаване на Аз-а от всякакви знания и лични преживявания, и отваряне към преживяванията на клиентите (Clarkson, 1997). Психолозите притежават идеи за отклонения, предположения, обобщени познания, психопатология, диагностично етикетирание и теории, с цел да усетят уникалността на своите клиенти (Hycner and Jacobs, 1995). Именно затова е необходимо психологът да влиза във всяка сесия отворено „с очи на откривател“, за да усети какво би се изисквало от него в тези отношения по време на протичането точно на тази сесия, с преживяването на точно този конкретен човек (Craig, 1986: 23).

Автентичното присъствие на психолога се определя още и като принасяне на цялостната си същност в ангажимент с клиентите и пълноценното присъствие заедно със и за тях, и поддържайки в съзнанието си минимална насочване навътре към целта и задачата на работата (Craig, 1986; Hycner, 1993; Hycner and Jacobs, 1995; Kempler, 1970; Moustakas, 1986; Robbins, 1998; Webster, 1998).

Автентичното присъствие на психолозите също може да бъде определено и като аспект от отношенията „Аз-Ти“ на Бюбър (Buber, 1966; Friedman, 1985; Heard, 1993; Hycner, 1993, Hycner and Jacobs, 1995). Спо-